
På flukt

BOKOVERSIKT

Tenk deg at du lever på flukt i ditt eget land i nærmere to år. Tenk deg så at staten i landet du lever i er på jakt etter deg med ønske om å ta ditt liv, og at apparatet som jager er svært godt utbygd. Du lever i dekning hos andre, men kan ikke være lenge på hvert sted. Stadig må du reise videre. Du har ikke pass og det er hyppige kontroller av identitetspapirer, spesielt på de offentlige transportmidlene. Landet du bor i er i ferd med å tape en krig og gir den gruppen mennesker du tilhører skylden for det. Marianne Ellenbogen, født Strauss, opplevde akkurat dette. Og overlevde. Boken er fortellingen om hennes fortid i skjul, en fortid som hun skjulte selv.

Mark Roseman, professor i moderne historie ved University of Southampton, kom tilfeldigvis over denne historien gjennom en kollega som ønsket å komme i kontakt med Marianne. Roseman fattet interesse, og resultatet ble boken. Vi følger Mariannes liv gjennom oppveksten i en velstående jødisk familie, videre gjennom de stadig hardere levekårene i det nasjonalsosialistiske Tyskland, til familien hennes ble deportert og hun rømte og levde i skjul til annen verdenskrig var over. Etter krigen ble fortiden for vanskelig å bearbeide, og selv ikke hennes mann og barn fikk særlig innsikt i de hemmelighetene hun bar på. Men de var der, i hennes sinn og i store pappkasser med papirer i boden og på loftet.

Historien er en unik fremstilling av livet i Det tredje riket sett fra innsiden. En del spennende nyanser om Nazi-Tyskland kommer også frem. Som at Abwehr (Wehrmachts kontraspionasje) en periode hjalp og beskyttet en del jøder, blant annet Mariannes familie, mot Gestapo og andre ansvarlige for Holocaust. Og at det fantes motstandsgrupper i Tyskland som klarte å skjule jøder gjennom flere krigsåre. En av disse var Der Bund, som tok seg av Marianne.

Bak i boken finnes en omfattende referanseliste, en oversikt over forkortelser som er brukt, en liste over personer som omtales, bibliografi samt innholdsfortegnelse. Det gir den et svært gjennomarbeidet preg. Forfatteren har lyktes i å komponere en fagbok med hjertevarme og kjærlighet til personene han omtaler. Den er leseverdige, engasjerende og sjokkerende på samme tid.

Ebbe B.Thorgersen

Publisert: 10. desember 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 11. juli 2026.